

Sjuka djur på mjölgård

Det här materialet innehåller ett scenario i två steg. Ta er gärna tid att läsa, fundera och diskutera tillsammans. Missa inte checklisten i slutet. Där finns tips på hur ni kan förebygga och förbereda er för olika händelser.

Del 1: Läs

Efter en kopp kaffe går ni ut till stallet för att påbörja morgonens mjölkning. Ni noterar att korna inte ätit upp på foderbordet som de brukar. När ni tänder lyset ser ni först inte korna, men efter en stund märker ni att alla kor ligger ner, och inte bara i liggbåsen. Minst hälften ser ut att ligga platt på sidan.

När ni tittar närmare inser ni att de är döda. I liggbåsen verkar några av korna fortfarande leva, men de tycks påtagligt påverkade med ansträngd andning. Hos flera av dem rinner det stora mängder saliv från munnen. En ko sitter som en hund och försöker resa sig. Hon ramlar omkull och kan inte komma upp.

Del 1: Diskutera

- Vad gör ni?
- Vilka kontakter ni?
- Varför väljer ni just så?

Del 2: Läs

Ni är chockade och börjar direkt fundera på vad som kan ha hänt. Allt ser ut som vanligt i stallet, men när ni tänker efter minns en av er att en främmande skåpbil sågs på gårdsplanen i går morse. Men den försvann ganska fort och hade kanske bara kört vilse? Eller, kan någon ha förgiftat korna?

Samtidigt vet ni att ensilaget ni använt den senaste tiden luktar stickande och fränt, och att det är blött. Det har varit brist på grovfoder och ni har varit tvungna att ta det ni har.

Kan dåligt foder ha gjort korna så här sjuka?

Del 2: Diskutera

- Vad gör ni?
- Vilka kontakter ni?
- Hur hade ni kunnat förebygga eller förbereda er för händelsen?

☑ **Checklista: Fodersäkerhet**

- Undvik att få med gödsel, jord eller djurkadaver vid skörd och ensilering
Skicka in grovfoder på näringsanalys för att få indikation på hygienisk kvalitet
- Skicka in foder på hygienanalys vid misstanke om dålig lukt, utseende eller analysresultat
- Tolka analysresultat med hjälp av laboratorium eller foderrådgivare
- Utfodra inte foder med tveksam kvalitet innan du vet att det är säkert
- Ha viss överlagring av grovfoder – minst 25 % av årsförbrukningen
- Planera för ett katastrofscenario där många djur kan behöva avlivas på kort tid

💡 **Tips**

- Bygg nätverk med grannar, lantbrukare, avbytare, hantverkare, rådgivare och veterinär
- Ha ett gott samarbete med din veterinär
- Håll kontakt med kommunen, länsstyrelsen och Jordbruksverket
- Följ myndigheternas webbsidor för aktuell information
- Ha koll på kontaktvägar till myndigheter

⚠️ **Om du drabbas**

- Kontakta din lokala veterinär
- Kontakta foderrådgivare som kan hjälpa till med foderprovtagning och alternativ foderstat

Om projektet

Materialet har tagits fram inom ramarna för projektet När krisen eller kriget kommer – beredskapsplanering i primärproduktionen av svenska livsmedel. Projektet syftar till att öka primärproducenters förmåga att arbeta förebyggande och ta fram alternativa planer för att bättre stå emot såväl fredstida kriser som krig.

Medverkande organisationer: Statens veterinärmedicinska anstalt, Länsstyrelsen Norrbottens län, Länsstyrelsen Gotlands län, Lantbrukarnas riksförbund (LRF), Hushållningssällskapet Halland, Skånesemin, Växa, Gård & Djurhälsan, Svensk fågel, Svenska ägg. Finansiär: Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB). Samtliga bilder i detta material är framtagna med AI-stöd.